Tweede Stamvader: Barend Vorster

Barend is die enigste seun van die stamvader Jan wat getroud was en wat ‘n talryke kroos nagelaat het, sodat hy in werklikheid die tweede stamvader van die Vorster geslagte in Suid-Afrika is.

Barend, die derde en jongste kind van Jan Vorster en Elisabeth Lubbe, is op 1 Desember 1726 te Kaapstad deur ds. H. Beck gedoop. Hy was nog nie eers vier jaar oud nie toe sy vader oorlede is (1727-1729). Barend is dus alleen deur sy weduwee moeder groot gemaak en versorg. Daar was ook geen ander van sy Vorster familie in die Kaap nie, behalwe sy suster Aletta wat slegs vier jaar ouer as hy was. Van die Vorster-voorgeslagte het hy dus geen kennis gedra nie. Al familie wat hy geken het was die van sy moeder die Lubbes.

Barend se jeug

Barend is die enigste seun van die stamvader Jan wat getroud was en wat ‘n talryke kroos nagelaat het, sodat hy in werklikheid die tweede stamvader van die Vorster geslagte in Suid-Afrika is.

Barend, die derde en jongste kind van Jan Vorster en Elisabeth Lubbe, is op 1 Desember 1726 te Kaapstad deur ds. H. Beck gedoop. Hy was nog nie eers vier jaar oud nie toe sy vader oorlede is (1727-1729). Barend is dus alleen deur sy weduwee moeder groot gemaak en versorg. Hy het dus nie sy vader geken nie. Daar was ook geen ander van sy Vorster familie in die Kaap nie, behalwe sy suster Aletta wat slegs vier jaar ouer as hy was. Van die Vorster-voorgeslagte het hy dus geen kennis gedra nie. Al familie wat hy geken het was die van sy moeder die Lubbes.

Barend se jeugjare sonder ‘n vader se sorg en leiding was ongetwyfeld vir hom moeilike jare. Hy was dus verplig om van jongs af al hard te werk en om met min klaar te kom. Hy was dus heel moontlik op jeugdige ouderdom in diens van een van die Lubbe familielede of ander trekkerveeboere. Net soos ander seuns van die veeboer pioniere destyds het hy ook van jongs af geleer skiet en jag. Wild was ‘n belangrike bron van voedsel vir die koloniste. Ook moes hulle hul vee gedurig teen inboorlinge (Hottentotte en Boesmans) en teen roofdiere, wat baie volop was, beskerm asook om hulle self te verdedig. Volgens ‘n opgaafrol van 1742 toe Barend skaars 16 jaar oud was, het hy alreeds ‘n snaphaan (geweer) besit. In die opgawes van ander jare word gereeld melding gemaak dat hy in besit van wapens soos ‘n dolk, ‘n pistool en ‘n geweer was.

Dit is nie bekend waar en hoe Barend sy jeugjare deurgebring het nie. Hy het heel waarskynlik as ‘n seun of jong man saam met sy Lubbe familie en/of ander veeboerpioniere noordwaarts op soek na weiding vir hul vee getrek. In die reeds genoemde opgaafrol van 1742 word sy woonplek as die Drakenstein distrik aangegee. In werklikheid beteken dit die gebied van die Drakenstein-Paarl gemeente waarvan hul alreeds lidmate was. Dit was die Land van Waveren (Tulbagh) en verder noordwaarts langs die Olifantsrivier en tot by Piketberg waar hulle gewoon het. Hierdie hele gebied het egter onder die drosdy van Stellenbosch geval.

Opgraafrolle van Barend

Die volgende inligting rakende Barend en van sy familie se besittings kom uit die "opneemrolle" vir die Drakenstein gebied: (Opgaafrolle J196 & J200, J201, J204, J205, J206, J216, J219, J220, J221, J222, in die Kaapse Argief.)

1April - 2 Mei 1749 :

Barent Voster & Dorothea Smidt : 1 Seun , 1 Perd ,1 Snaphaan 1 Pistool 1 Degen

Alewyn Smit & Hester Bekker : 9 Seuns, 1 Dogter, 3 slawe,1 slavin,5perde,130 beeste , 150 skape,8 mud gesaai en 20 gewonne, 1 snaphaan,1 pistool, 1 degen.

1 April - 2 Mei 1750 :

Barend se posisie is onveranderd.

1 April - 2 Mei 1751 :

Barent & Dorothea - 2 Seuns , verder dieselfde

Barend Lubbe (b12) & Martha Burger: 4 seuns, 3 dogters,2 slawe,1 perd,50 beeste, 250 skaap,2 mud gesaai en 10 gewonne. 1 snaphaan,1 pistool,1 degen.

Pieter Gous & Aletta Vorster: 1 dogter, 30 beeste,100 skape 1snaphaan,1pistool, 1 degen.

1 April - 2 Mei 1759:

Barend & Dorothea: 4 seuns, 2 dogters,1 slaaf,1 perd, 15 beeste.

Barend Lubbe & Martha Burger: 5 seuns, 5 dogters, 2 slawe,11 perde,225 beeste, 310 skape 3 mud koring gesaai en 15 geoes, wapens dieselfde.

Pieter Gous & Aletta: 2 seuns, 2 dogters,1 perd,7 beeste, 200 skaap,wapens dieselfde.

1 April - 2 Mei 1760:

Barend & Dorothea: 4 seuns, 2 dogters,1 slaaf,1 perd, 40 beeste, wapens dieselfde.

Barend Lubbe & Martha: 5 seuns, 5 dogters, 2 slawe, 12 perde, 150beeste, 400 skaap ,

wapens dieselfde.
Barend Frederik Lubbe (b12c2) & Maria Keyser: 5 perde, 30 beeste,100 skape, 1 snaphaan, 1 pistool, 1 degen.
Pieter Gous & Aletta: 2 seuns, 2 dogters,1 perd, 50 beeste, 100 skaap,wapens dieselfde.
1768 - 6 seuns,2 dogters,2 slawe, 40 beeste en 350 skape.
1772 - 6 seuns, 3 dogters,1 perd, 36 beeste, 400 skape.
1773 - 6 seuns, 2 dogters,1 perd, 10 beeste en 600 skape.
1774 - 4 seuns,2 dogters,1 slaaf, 1 perd,, 50 beeste en 600 skape.
1776 - 4 seuns, 2 dogters, 1 slaaf, 1 perd, 60 beeste en 700 skape.
1788 - 4 seuns, 2 slawe, 6 perde.
1792 - 1 vrou,1 perd en sy wapens.
1793 - 1 vrou, 1 perd en sy wapens.

Trekroetes

Die enigste wyse waarop die trekroetes van bepaalde persone of gesinne na die binneland, veral gedurende die 17 en l8de eeu en selfs later, vasgestel kan word is om die plase op te spoor waarop hulle weiregte verkry het of wat aan hulle as erfpag- en leningsplase toegeken is. Behalwe dat hierdie rekords in baie gevalle onvolledig is, het baie van die veeboere nie lank genoeg op een plek oorgestaan om aansoek vir weiregte of vir ‘n erfpag- leningsplaas te doen nie.
Met Barend se huwelik in 1746 in die Roodezand-kerk (Tulbagh) is in die huweliksregister aangeteken dat hy ‘n burger van verafgeleë buitedistrikte was sonder dat ‘n nadere plekaanduiding gegee is. "Distrikte" word hier in die betekenis van streke gebesig. Die Roodezand gemeente het destyds nog onder die landdrosdistrik Stellenbosch geval. Baie van die lidmate, wat oor groot gebiede verspreid gewoon het, was veeboere wat voortdurend besig was om die binneland al hoe dieper in te trek. In die veertigerjare van die 18de eeu het van die gemeentelede al ver noord langs die Olifantsrivier in die Bokkeveld gewoon, terwyl die voorpunt van die veeboertrekkers toe alreeds die Roggeveld bereik het.
Die eerste plaas waarop aan Barend weiregte geregistreer is, is Tygerkloof in 1750, wat aan die weste hange van die Olifantsrivierbergreeks en oos van Piketberg geleë is. Die ander twee plase waarop hy weiregte bekom het, nl. Pietersklip en Cardouw, lê ook in die omgewing van Tygerkloof. Barend het dus ook die trekroete wes langs die Olifantsrivierbergreeks noordwaarts gevolg. Vanaf Tygerkloof af is hy in 1779 na die plaas

Wagenboomsrivier, in die noordelike deel van die Kouebokkeveld. Om die plaas te bereik het hy heel waarskynlik soos die ander trekboere by Piekenierskloof (Greypas) oor die Olifantsrivierbergreeks, en toe deur die Olifantsrivier verder ooswaarts deur Elandskloof en toe suidwaarts na die Kouebokkeveldhoogland beweeg waar hy by die plase Wagenboomsrivier en Keunje gekom het. In 1786 is Barend weer terug deur Elandskloof na die Olifantsriviervallei waar hy die res van sy lewe op die plaas Kleinvallei suid van die huidige Citrusdal gewoon het.

Huwelik van Barend en Dorothea Maria Smit

Barend van Cabo de Goede Hoop, burger van afgelegene buite distrik, is op 3 April1746 op 20-jarige ouderdom in die kerk van Roodezand (Land van Waveren (Tulbagh)) deur die eerste predikant van die gemeente, ds. M.A. Meiring, met b4c5 Dorothea Maria Smit in die huwelik bevestig. Sy is op 8 April1730 gedoop en was nog maar baie jonk - skaars 16 jaar oud. Sy is die dogter van b4 Alewyn Smit en Hester Bekker. Dit laat ‘n mens vermoed dat hy destyds miskien in diens van Alewyn Smit of ander Smit-familie was.
In die trouregister van Tulbagh staan: " 3 April 1746 trou Barend Vorster van Cabo de Goede Hoop, burger van een afgelegene Buite Distrik ,met Dorothea Maria Smit, Jongedogter van Cabo de Goede Hoop "

Wonings en plase van Barend

Tydlyn

1750 - Barend vra op 3 April 1750 vir die huurpag op "de Plaats Tygercloof , over de Vier en Twintig riviere". Hernu die Huurpag op 28 Maart 1752, op 17 April 1753 ,op 23 April 1755 en op 3 April 1756 weer. Op 28 Feb. 1756 betaal hy vir 3 jaar se besetting Rks.72. (RLR12/2No317
1761 - Barend vra die huurpag op " de plaats Pietersklip over de Vier en Twintigriviere op 2 Maart 1761 synde de verlate plaats van Erasmus Smit." Hernu op 29 April 1762 tot 2 Maart 1763 .
Op 23 Feb.1763 gee Mathys Taute , as lashebbende van Barend Vorster kennis dat hy die plaas verlaat. (RLR 16/2 No 271) Matthias Taute was getroud (20.3.1748) met Elisabeth Bruins Lubbe , onegte dogter van Elisabeth Lubbe (Wed. Vorster) en halfsuster van Barend.

1762 - Barend vra die huurpag op "de plaats Cardouw, over de Vier en Twintig riviere,de verlate plaats van Jacobus Gildenhuys " op 23 Aug. 1762 (RLR 17/2No197)
1763 - Matthias Taute verlaat Pietersklip.
1763 - "Barend Vorster asks for the Freehold of the cattle farm Tygercloof situated at the 24 rivers occupied by him on loan for several years.Offers to pay the annual recognition of Rds. 24 , and a purchase amount of Rds. 60 (Diagram attached) (LeibrandtLM 17 bls. 1136A)
"Den 13 Oct. 1763 is bostaande plaats in eigendom geneem(Met Diagram) (RLR12/2 Stellenbosch No 317) Op die Diagram word die ligging van dieplaas gegee as"Zuid na die plaats van Daniel Keyser, Wes na de Heunige Berg, Noord na de Coopmans Craal, Oost na het hoge gebergte" Die akteskantoor sê egter Zuid na Paul Keyser.Paul Keyser was getroud met Aletta Lubbe, ouer suster van Elisabeth Lubbe. Barend kry sy kaart en transport op 15 Des. 1763. Kopie van Akteskantoor aangeheg.
Die plaas is tans bekend as Tigerkloof 164, Piketberg en behoort aan Willem van der Merwe. Die oorspronklike huis word nog bewoon deur Willem maar is natuurlik heelwat verander.
1769 - Matthias Taute gee kennis namens Barend Vorster dat hy die plaas Cardouw verlaat op 9 Sept. 1769.
1773 - Matthias Taute oorlede op 23 Nov. 1773.
1779 - Barend verkoop Tigercloof op 17 Maart 1779 aan Frederik Liebenberg (T5159)

1779 - Barend vra die huurpag op "de Wagenboomrivier gelee int bockeveld, synde de verlate plaats van Jacoba Elisabeth Lubbe" op 17 Maart 1779.(RLR 40)
1780 - Barend vra op 4 Maart 1780 vir die huurpag op "Coornlands Cloof gelegen aande zyde van de Olifants Rivier" en kry dit op 17 Aug. 1780 (RLR 26,No 101)
1786 - Barend vra die huurpag op "de Kleyne Vally over de Olifantsrivier" op 3 Feb1786 (RLR34/2 No 283)
1786 - Barend vra die huurpag op "de Kruintje (Ruintje?) gelee int koude Bokkeveld"in 1786 (RLR40) Die plaas is tans bekend as Keunje 56
1790 - Barend verlaat Kleyne Vally op 23 Maart 1790.
1790 - Alwyn Jacobus Vorster (b3c2) vra die die huurpag op die plaas Kleyne Vally in 1790 (RLR 40)
1795 - By`n Heemrade vergadering gehou vanaf 8 Mei 1795 tot Saterdag 9 Mei 1795 te Graaff Reinet word rapporteer dat" Alewyn Jacobus Vorster van de Groene Vally is tans woonagtig aan het Holifants Bad (???)op een plaas van Barend Vorster de Oude sy vader

wat oorlede is"
Pieter Gous wat getroud was met Barend se suster Aletta, het reeds in 1743 aansoek gedoen vir weidings regte op die plaas "de Kleine Valley,gelee over de Olifantsrivier" (RLR43/2 bls214) In 1755 doen hy aansoek vir die plaas Brackefontein wat hy in 1784 (of 1786) verlaat.
Hierdie plase lê almal op `n kol wat te sien is op die 1:250 000 Kaart 3218 Clanwilliam by 33 grade 50 min Suid en 19 grade 03 min Oos.

Wagenboomsrivier en Coornlands Cloof (17179 – 1786)

Wagenboomsrivier (1779 - 1786) Op 17.3.1779 is aan Barend weiregte op die plaas Wagenboomsrivier in die noordelike deel van die Kouebokkeveld (Ceres-distrik) verleen. Hy moes bepaald al ‘n paar jaar vantevore, miskien net periodiek, op die plaas vertoef het, want die Sweedse reisiger Thunberg meld dat hy in 1773 ‘n Barend Förster in die Kouebokkeveld aangetref het. Soos dit die geval was met die veeboerpioniere destyds, was hulle altyd maar aan die rondtrek om beter weiding vir hul vee te verkry. In die toekenning van weidingsregte aan Barend word gemeld dat die Wagenboomsrivier die verlate plaas van Jacoba Lubbe was. Sy het weiregte op die plaas van 1.3.1762 tot 17.3.1779 gehad. Sy is heel moontlik sy niggie, die dogter van sy moeder Elisabeth Lubbe se broer b3 Hendrik. Dit is nie duidelik waarom die weiregte nie aan haar man Nicolaas Roets met wie sy op 4.3.1759 getroud is toegeken is nie. Hy is eers in 1796 aan die Sneeuberge oorlede. Daar bestaan vandag nog ‘n plaas met die naam van Wagenboomsrivier in die noordelike deel van die Kouebokkeveld, suid van Citrusdal langs die pad na Ceres. Coornlands Cloof Barend vra op 4 Maart 1780 vir "Coornlands Cloof gelegen aande zyde van de Olifants Rivier" en kry dit op 17 Aug. 1780.

Keunje en die Kleyne Valley (1786)

Op 3 Februarie 1786 is aan Barend weiregte op die plase Keunje (Reunje) noordwes van Wagenboomsrivier en die Kleyne Valley (Kleinvallei) langs die Olifantsrivier ‘n paar kilometer suid van die latere Citrusdal verleen. Die plaas is tans as Keunje 56 bekend. Pieter Gous wat in 1742 met Barend se suster Aletta getroud is, het vanaf 1741 tot 1780 weiregte op Kleinvallei gehad. Hy is blykbaar na 1780 oorlede, want toe Aletta Lubbe in 1786 die agterstallige weiregtegelde daarop betaal het, het haar broer Barend die weiregte op die plaas van haar oorgeneem.

Skynbaar het Barend se Lubbe-familiebetrekkinge hulle alreeds in die Olifantsriviergebied - vandag Citrusdal se omgewing - gevestig voordat Barend op Kleinvallei aangekom het. Die reisiger Thunberg meld dat hy op sy reis in 1773 verskeie Lubbes langs die Olifantsrivier aangetref het. Dit is dus waarskynlik dat Barend saam met sy Lubbe-familiebetrekkinge na die Olifantsrivier (Citrusdal-omgewing) getrek het. Dit was weliswaar ‘n algemene verskynsel in die 18de eeu dat families in groepe saam die binneland inbeweeg het.

Op 23 Maart 1790 het sy tweede oudste kind, sy seun b3c2 Alewyn Jacobus, die weiregte op die Kleinvallei van sy vader oorgeneem. Heemrade vergadering gehou vanaf 8 Mei 1795 te Graaf - Reinet: Op Saterdag 9 Mei 1795 rapporteer hulle dat" Alewyn Jacobus Vorster van de Groene Vally is tans woonagtig aan het Holifants Bad op een plaas van Barend Vorster de Oude sy vader wat oorlede is” Alewyn wat in 1772 getroud is, het hom reeds in 1773 aan die bolope van die Visrivier agter die Sneeuberge gevestig. Hy het heel waarskynlik weens die swak gesondheid van sy ouers die Sneeuberggebied in 1780 verlaat om die weiregte op die Kleinvallei van sy vader oor te neem. Na sy vader se dood het hy blykbaar verder op die plaas gewoon totdat hy in 1803 -1804 oorlede is. Sy testament is op 15 Maart 1799 opgestel en die Weesheer het dit op 1 November 1804 ontvang, blykbaar na hy oorlede is.

In die opgaafrol van 1791 en dié van 1793 meld Barend dat hy net een perd besit. Hy het dus na 1790 opgehou om te boer en is sy vee aan sy kinders oorgemaak. In die opgawe van 1791 kom sy naam net na dié van sy seun Alewyn Jacobus voor wat die vermoede versterk dat Barend en sy eggenote by dié seun ingewoon het. In die opgaafrol van 1791, kom na die naam van Barend ook die name van sy twee jonger ongetroude seuns, b3cl0 Jacobus Adriaan en b3c11 Francois Christiaan voor. Die twee seuns was dus daardie tyd ook op Kleinvallei.

Tygerkloof (1750 - 1779)

1750 - Barend vra op 3 April 1750 vir "de Plaats Tygercloof , overde Vier en Twintig riviere". Hy hernu die Huurpag op 28 Maart 1752, 17 April 1753, 23 April 1755 en op 3 April 1756. Op 28 Februarie 1756 betaal hy vir 3 jaar se besetting Rks.72. Die koop bedrag vir Tygerkloof was Rks 60.

Die ligging van die plaas word gegee as "Zuid na die plaats van Daniel Keyser, Wes na de Heunige Berg, Noord nade Coopmans Craal, Oost na het hoge gebergte”. Die akteskantoor sê egter Zuid na Paul Keyser. Paul Keyser was getroud met Aletta Lubbe, ouer suster van Elisabeth Lubbe. Barend kry sy kaart en transport op 15 Desember 1763.

Sover dit aangeteken is, is Tygerkloof, geleë aan die Vier-en-twintigriviere, die eerste plaas waarop weiregte in 3 April 1750 aan Barend toegeken is. Op 1999 bestaan daar nog ‘n plaas met die naam van Tigerkloof 164, oos van Piketberg aan die westelike uitlopers van die Olifantsrivierberge en dit behoort aan Willem van der Merwe. Die oorspronklike huis word nog bewoon deur Willem maar is natuurlik heelwat verander. Vier jaar na Barend se huwelik in 1746 het hy aansoek vir weiregte gedoen. Dit kan dus aangeneem word dat hy na sy huwelik eers by sy eggenote se ouers, die Smitte, of ander familiebetrekkinge gewoon het en saam met hulle noordwaarts getrek het. Hy was heel moontlik behulpsaam met hulle boerderye waardeur hy aanteelvee kon verdien en bekom het. In die opgaafrol van 1755 volg sy opgawe na die van sy skoonouers, Alewyn Smit en Hester Bekker. Dit versterk die vermoede dat hulle bymekaar of naby mekaar gewoon het.

Hoewel Barend in 1750 weiregte op Tygerkloof verkry het, maak hy in sy jaarlikse opgawes aan die Kompanjie tot en met 1755 geen melding van enige veebesit nie. In sy opgawe van 1759, dertien jaar na sy huwelik, gee hy slegs een perd en vyftien beeste op. Ten spyte van die karige besittings het hy toe al ‘n slaaf besit. Dit is opvallend dat die veeboertrekkers in die 18de eeu byna almal een of meer slawe gehad het. Slawe het ‘n integrale deel van hul huishoudings uitgemaak.

Volgens sy opgawe in 1764 het sy veekudde aangegroei tot 25 beeste en 300 skape en twee slawe. Hierdie opgawe volg direk na sy swaer b4c8 Johannes Petrus Smit, ‘n jonger broer van Barend se eggenote. Hoewel dit algemeen aanvaar kan word dat die opgawes van koloniste oor die algemeen aan die konserwatiewe kant is, gee die opgawes tog ‘n aanduiding van hul besittings. Twee jaar later (1766) word Barend se veegetalle as 50 beeste en 250 skape aangegee.

Die Kompanjie het as ‘n reël weiregte slegs vir een jaar aan ‘n kolonis toegeken maar daar kon jaarliks om hernuwing daarvan gevra word. Dit het Barend trouens ook met sy weiregte op Tygerkloof gedoen. Dertien jaar later het hy op 15 Desember 1763 sestig morg op Tygerkloof as erfpageiendom van die Kompanjie verkry. Sedert 1679 was dit die beleid van die Kompanjie om slegs sowat 60 morg bewerkbare grond vir akkerbou en tuinbou doeleindes as erfpageiendom aan vryburgers toe te ken want hierdeur sou hulle aangemoedig word om meer permanent gevestig te raak. Hierop kon hulle ook vir hulle woongeriewe oprig. Die koste van hierdie opstalverbeterings kon van die volgende persoon wat die erfpagplaas oorneem, verhaal word. So het Frederik Liebenberg, toe hy op 17 Maart 1779 die erfpagregte op Tygerkloof van Barend gekoop het, met die goedkeuring van die Kompanjie, ‘n sekere bedrag vir die opstal en ander verbeteringe aan Barend vergoed.

Op die sestig morg erfpaggrond op Tygerkloof wat hy van 1763 tot 1779 besit het, kon Barend vir hom en sy groot gesin ‘n semi permanente woning en ander opstalgeriewe oprig. Op die ploegbare grond kon hy koring en ander graangewasse en groente en vrugtebome kweek sodat hy aan die voedselbehoeftes van sy gesin kon voorsien, miskien kon hy van sy oorskotplaasprodukte aan die Kompanjie verkoop het. Tygerkloof lê in die winter reëngebied sodat die somers maar droog was. Miskien het hy van die waters uit die klowe van die Olifantsrivier opgegaar om in die somer groente en ander gewasse onder besproeiing te verbou.

Pietersklip (1761 - 1763) en Carbouw (1762 - 1763)

Tydens sy verblyf op Tygerkloof het hy vir ‘n jaar of twee ook weiregte op twee ander plekke in die omgewing verkry, nl. op Pietersklip (1761-1763) ten noorde van Tygerkloof en op Carbouw (1762-1763) noordoos van Tygerkloof. Op 23 Februarie 1763 gee Mathys Taute, as lashebbende van Barend kennis dat hy die plaas Pietersklip verlaat. Op 23 Augustus 1762 vra Barend "de plaats Cardouw, over de Vier en Twintig riviere, de verlate plaats van Jacobus Gildenhuys" aan. Weens die droë somers was die weiding op Tygerkloof bepaald swak en was hy dus genoodsaak om op ander plekke bykomende weiding te bekom veral waar hy ook miskien vee van ander persone versorg het. In 1779 toe Barend Tygerkloof verlaat het, het sy veekudde volgens die jaar se opgaafrol uit 35 beeste en 200 skape bestaan, heelwat minder as in sy opgawe in 1766. Sy veeboerdery was na al die jare op Tygerkloof maar betreklik klein. In 1779 was sy vier oudste seuns alreeds getroud en dit kan aangeneem word dat hy heelwat aanteel vee as trougeskenke aan hulle gegee het. Daarby het veesiektes en ongediertes jaarliks hul tol geeis. Veerowery deur Boesmans het gedurig ook maar plaasgevind.

Kinders van Barend en Dorothea

Hulle het 13 kinders, 10 seuns en drie dogters gehad. Hul agste kind b3c8 Johannes Stephanus, gedoop 10 April 1762, is blykbaar baie jonk oorlede, want hul negende kind, wat op 16 Januarie 1765 gedoop is, het dieselfde voorname ontvang. Twaalf van die dertien kinders van Barend is heel waarskynlik tydens sy verblyf op die plaas tygerkloof waarop hy van 1750 tot 1779 weiregte besit het, gebore. Die oudste kind c1, Barend Johannes is in 1748 op Tulbagh gedoop, d.w.s. twee jaar voordat hy weiregte op Tygerkloof bekom het.
Al die kinders is op Tulbagh gedoop. Miskien het hy al die tyd op Tulbagh gewoon, voordat

hy amptelik weiregte daarop verkry het. Die jongste kind, c13 Gerrit Hendrik, is in 1774 gedoop.

Kinders	Doop datum	Huweliks datum	Eggenote(s)
c1Barend Johannes	14.4.1748	25. 2.1770 23.5.1790	Cecilia van Heerden Levina Catharina Steenkamp
c2Alwyn Jacobus	8.9.1750	1.11.1772	Gerbrecht Christina Pretorius
c3Schalk Willem	10.10.1752	10.4.1773	Anna Sophia Burger
c4Andries Petrus	6.10.1754	19.10.1776	Elisabeth Oberholster
c5 Hester Alida	1.8.1756	10.4.1773 2.5.1777	Willem van Heerden Schalk Jacobus Burger
c6Elisabeth Helena	3.9.1758	3.8.1777	Pieter Schalk van Heerden
c7Johanna Adriana	6.7.1760	14.1.1777	Willem Schalk van Heerden
c8Johannes Stephanus	10.4.1762 Jonk oorlede.		
c9Johannes Stephanus	6.1.1765	15.5.1785	Anna Claudia du Plessis
c10Jacobus Adriaan	11.1.1767	24.2.1788	Martha Lubbe
c11Francois Christiaan	1.10.1768	14.5.1793	Anna Catharina van Niekerk
c12 Marthinus Christoffel	6.7.1771	26. 4.1789	Hester Helena Lubbe
c13Gert Hendrik	2.4.1774Jonk oorlede.		

Onderwys van Barend

Slegs kinders en jong mense wat naby ‘n kerkplek gewoon het, het onderrig van ‘n sieketrooster ontvang. Heel moontlik het Barend in sy kinderjare, toe sy ma of ‘n familielid onder wie se sorg hy was, in die nabyheid van die Paarl kerk gewoon het, vir ‘n kort tydjie deur die sieketrooster geleer het om te lees en te skryf. Hy het ook natuurlik Bybel en kategismus onderrig ontvang sodat hy darem ten minste die Statebybel kon lees en genoeg skrif en kategismus kennis opgedoen het om belydenis van sy geloof te kon aflê. Volgens sy handtekening onderaan ‘n leningsplaasooreenkoms met die Kompanjie in 1779, skyn dit of hy darem kon geskryf het. Indien hy nie die geleentheid gehad het om onderrig by ‘n sieketrooster te kon ontvang het nie, is hy miskien deur ‘n familielid of iemand anders by wie hy as jongman in diens was geleer om te lees en te skryf, ens.

Sterfdatum

Die laaste keer dat Barend se naam in die opgaafrolle voorkom is in dié van 1793 wat tussen 30 April en 2 Mei 1793 voltooi is. In die opgaafrol van 1794 (29 Apri l- 2 Mei) verskyn net die naam van Barend se weduwee. Hieruit kan dus afgelei word dat hy na 2 Mei 1793 en voor 29 April 1794 oorlede is, op ‘n ouderdom van 67-68 jaar en dat hy heel moontlik ook op Kleinvallei begrawe is. Daar bestaan ongelukkig geen ander rekord van sy sterfdatum nie.
Barend se weduwee se naam verskyn die laaste keer in die opgaafrol van 1794, sodat dit dus aangeneem kan word dat sy na 2 Mei 1794 oorlede is, in haar sestigerjare. In die opgaafrol van 1794 verskyn haar naam net na dié van haar seun Alewyn Jacobus sodat dit aanvaar kan word dat sy by haar seun en skoondogter ingewoon het na die dood van haar eggenoot Barend.

Slotopmerking

Weliswaar is daar maar min oor die lewe van Barend Vorster bekend en die versoeking om te veel daaroor te bespiegel moet weerstaan word. Uit die doop en huweliksregisters van die betrokke kerke, wat in die Kaapse argief bewaar is, kon Barend se doop en huweliksdatum en die naam van sy eggenote, nl. Dorothea Maria Smit, vasgestel word. In die doopregisters van die Tulbagh kerk is die doopdatums en die name van hul kinders asook die name van die persone wat as doopgetuie opgetree het opgeteken. Die sterfdatum van Barend en sy eggenote kon dus so naasteby bereken word.
In die Kaapse Argiefbewaarplek kon ook die name van die plase waarop Barend weiregte bekom het en uit die opgaafrolle die getal beeste en skape wat hy besit het, verkry word. Uit ander bronne kon die lewensomstandighede van die veeboerpioniere van die 18de eeu ook in hoofsaak vasgestel word. Verdere inligting oor die lewe van Barend is nie gevind nie. Barend, die tweede Vorster stamvader was die eerste van die Vorster voorgeslagte wat in die 18de eeu saam met ander veeboertrekkers die binneland in beweeg het. Hy het egter nie verder as die noordelike deel van die Kouebokkeveld die land ingetrek nie. Sy seuns het egter in die sewentiger en tagtigerjare van die 18de eeu saam met ander koloniste die trek die binneland in voortgesit totdat hulle die Sneeuberge bereik het en vandaar het sommige van hulle mettertyd na ander dele van die binneland versprei.
Die merkwaardige in die lewe van Barend is dat hy nog skaars vier jaar oud was toe sy vader oorlede is, en dat hy dus sonder ‘n vader en sonder enige besittings en opleiding die lewe moes aandurf. Heel moontlik het hy op jeugdige ouderdom by ‘n Lubbe familielid ingewoon of is hy deur ‘n ander veeboertrekker in diens geneem om met hul veeboerdery behulpsaam te wees en so algaande het hy ook geleer om te boer.

Met sy huwelik in 1746 en enige jare daarna het hy en sy eggenote heel waarskynlik by sy skoonvader, Alewyn Smit, gewoon om hom met sy veeboerdery te help. So kon hy op die wyse mettertyd ‘n paar stuks vee verdien en bymekaar maak. Eers 13 jaar na sy huwelik in 1759 word in die jaar se opgaafrol gemeld dat hy vyftien beeste besit het, hoewel hy alreeds in 1750 weiregte op die plaas Tygerkloof bekom het. Dit laat die vermoede ontstaan dat hy van 1750 met vee van sy skoonvader, of/en van sy eggenote se broers geboer het om op die manier aanteelvee van hulle te verdien. In die opgawes van latere jare blyk dit dat hy nooit meer as vyftig beeste en drie honderd skape besit het nie. Dit is dus duidelik dat Barend nooit ‘n groot en sterk veeboer geword het nie. Veeboere het destyds groot veeverliese gely as volg van veesiektes, ongediertes en rowery deur Hottentotte en Boesmans. Verder moet in aanrnerking geneem word dat Barend en Dorothea ‘n groot kroos van 13 kinders gehad het, waarvan 12 later in die huwelik getree het. Aan al die kinders, veral aan die nege seuns, moes hy aanteelvee voorsien sodat hulle na hulle huwelike op hul eie ‘n boerderytjie aan die gang kon sit.

Dit is dus opvallend dat waar hy met baie min aardse goedere begin het, het hy en sy eggenote deur hardwerkendheid en spaarsaamheid tog ‘n veekudde opgebou, sodat hulle selfstandig kon boer en dat hulle ‘n talryke kroos kon versorg het. Hulle het vanselfsprekend ook ‘n baie eenvoudige en selfversorgende bestaan gevoer.